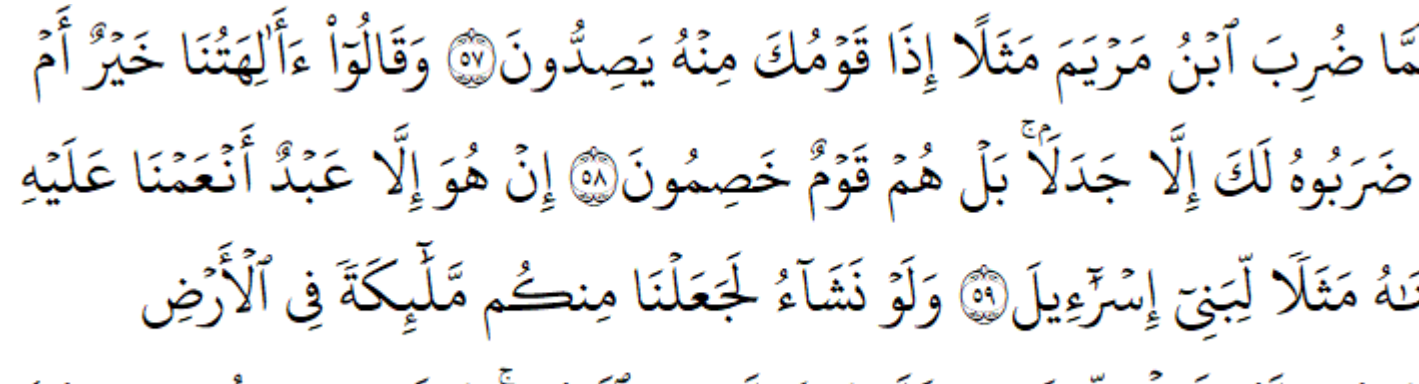
Iisaa (Iyyasuus)-Kutaa 3

Description

Ragaalee Iisaan (aleyh salaam) itti buâ€™uu Agarsiisan
Akkuma kutaa darbe keessatti jennee yeroo Yahudonni isa ajjeesuf dhufan Iisaan (aleyh salaam) gara samii ol fuudhamee jira. Qiyaamaan yommuu kalooftu akka buâ€™uu ragaaleen shariâ€™aa ni agarsiisu. Buâ€™iinsi isaa kunis mallattoo Qiyaamaa taâ€™a. Mee ragaalee kanniin gabaabbinaan haa ilaallu:

Qurâ€™aana irraa Ragaalee Buâ€™iinsa isaa agarsiisan
Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) ni jedha:

â€œ**Yeroo ilmi Mariyam akka fakkeenyaatti dhiyeefamu yoosu ummanni kee sagalee olkaasanii isatti kolfan. Ni jedhanis, â€œgooftolee keenya moo isatu (Iisaatu) caalaa?â€• Isaan wal-bira qabuu kana siif hin dhiyeessine falmiif yoo taâ€™e malee. Garuu isaan ummata mormitoota. Iisaan gabricha Nuti isa irratti tola oollee fi ilmaan Israaâ€™iliif fakkeenya taasifne malee waan biraati miti. Osoo feene Malaaykota bakka keessan buâ€™an dachii keessa goonaa turre. Dhugumatti, Inni Qiyaamaaf mallattoo beekkamaadha, kanaafu ishii hin shakkinaa, Ana hordofaa. Kanatu karaa qajeeladha. Sheyxaanni [dhugaa hordofuu irraa] akka isin hin dhoorgine. Dhugumatti inni isiniif diina ifa bahaadha. â€•** Suuratu Az-Zukhruuf 43:57-62

As keessatti, â€œ**Inni Qiyaamaaf mallattoo beekkamaadhaâ€•** kan jedhu ilaalchise hayyoonni Qurâ€™aana ibsan, â€œQiyaamaan dura Iisaan samii irraa buâ€™uun mallattoo Qiyaamaatiâ€• Jedhan[1]. Akkuma armaan gadiitti ilaallu hadiisonni sahiih taâ€™aniis ni jabeessu.

Ragaan biraa Iisaan samii irraa akka buâ€™uu agarsiisu aayah suuratu An-Nisaa keessatti argamtuudha.

وَإِن مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِۦ قَبْلَ مَوْتِهِۦ ۖ وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكُونُ
عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ١٥٩

Abbooti kitaabaa irraa eenyullee hin jiru duâ€™a isaatiin dura kan isatti amanu yoo taâ€™e malee. Guyyaa Qiyaamaas isaan irratti ragaa taâ€™a.â€• Suuratu An-Nisaa 4:159

Hayyoonni Qurâ€™aana ibsan baayâ€™een, maq-dhaalli â€œ**duâ€™a isaatiin duraâ€•** jedhu keessa jiru â€œÄ°isaaâ€• akka agarsiisu dubbatan. Hiikni isaa kana taâ€™a: Abbooti kitaabaa (Yahuudaa fi Kiristaanaa) irraa eenyullee hin jiru duâ€™a Ä°isaatiin dura kan amanu yoo taâ€™e malee. Kunis kan taâ€™u Qiyaamaan yommuu dhiyaattudha. Akkuma hadiisa keessatti dhufe Ä°isaan yommuu gara dachii buâ€™u booyye ni ajjeesa, Masqala ni caccabsa, Islaama malee amanti biraa hin qeebalu. Kanaafu, yeroo kanatti Yahuuda fi Kiristaanonni Iisaan gabrichaa fi Ergamaa Rabbii akka taâ€™e ni amanu.

Sunnah irraa Ragaalee Iisaan buâ€™uu agarsiisan

Huzeeyfa ibn Useyd Al-Ghifaariyy akkana jechuun gabaase:

â€œ**Osoo nuti wal yaadachiisnu (waliin haasofnu) Ergamaan Rabbii (Salallahu aleyh wassalam) nu arguun akkana jedhan, â€œMaal wal yaadachistuu?â€• Sahaabonnis ni jedhan, â€œWaaâ€™ee Qiyaamaa haasofnaâ€• Innis ni jedhe, â€œHanga mallatoolee kudhan argitanitti malee Qiyaamaan hin dhaabbattu.â€• Ergasii akkana jechuun tarreesse: Aara (smoke), Dajjaal, bineensa lafaa baatu, Aduun dhiyaan bahuu, Iisaan ilmi Mariyam (nageenyi isarratti haa jiraatu) buâ€™uu, Yaâ€™juuj wa Maâ€™juuj, gara sadiin mucucaachu lafaa: tokkoffaan gara Bahaatin, lamaffaan gara Dhiyaatin, sadaffaan Galoo-galaana Arabaatin. Dhumti kanaa ibidda gara Yaman irra bahuun namoota gara iddoo walitti qabamaatti oofudha.**â€• Sahiih Muslim 2901

Abu Hureyraan akka gabaasetti: Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€œHanga ilmi Mariyam abbaa murtii haqaa taâ€™uun isin keessatti buâ€™utti malee Qiyaamaan hin dhaabbattu. Masqala ni caccabsa, booyye ni ajjeesa, Jiziyyah ni balleessa. Hanga namni fudhatu dhabamutti qabeenyi garmalee baayâ€™ata.â€• Sahiih Al-Bukhaari 2476

Jiziyyah jechuun Motummaa Muslimaa keessatti namoota Muslima hin taane irraa gibira guurramuudha. Muslimoonni Zakaa yommuu kafalan, namoonni Muslima hin taane immoo Jiziyyah kafalu. Iisaan (aleyh salaam) yommuu buâ€™u, Islaama malee amanti biraa waan hin fudhanneef Jiziyyaan ni dhabama. Garuu Islaama malee amanti biraa hin hayyamu jechuun namoota Islaama akka fudhatan ni dirqiisisa jechu miti. Kana irraa namoonni yommuu Iisaan buâ€™u, Iisaan gabrichaa fi Ergamaa Rabbii akka taâ€™ee ni beeku. Yaanni, â€œIisaan ilma gooftaa ykn gooftaadhaâ€• jedhu qalbii isaanii irraa ni haaqama. Dhugaa waan arganiif. Kanaafu, amanti haqaatti ni amanu. Akkuma Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala jedhe:
Abbooti kitaabaa irraa eenyullee hin jiru duâ€™a isaatiin dura kan isatti amanu yoo taâ€™e malee.â€• Suuratu An-Nisaa 4:159

Gaafii: Iisaan yommuu buâ€™u seera Nabii Muhammadin bulcha moo seera haarawa fidaa?
Deebiin isaa: Seerri (Shariâ€™aan) Nabi Muhammad (SAW) guutuu waan taâ€™eef Iisaan seeraa haarawa hin fidu. Guyyaa Arafaa Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala keeyyata suuratu Al-Maaâ€™ida keessatti argamtu buusun ni jedhe: â€œHarâ€™aa amanti keessan isiniif guute, qananii Kiyyas isin irratti guutee jira, Islaamas akka amantitti isiniif jaalladhe.â€• (Suuratu Al-Maaâ€™ida 5:3) Kanaafu, shariâ€™aan (seerri) Islaamaa guutuu waan taâ€™eef Nabii Iisaan (aleyh salaam) seeruma Nabii Muhammadin (SAW) ummata bulcha.

Waaâ€™ee Buâ€™iinsa Iisaa ilaalchisee Kiristaanonni Maal jedhuu?
Kiristaanonni Iisaan ilma Gooftaati jedhanii amanu. Rabbiin kanarraa qulqullaaâ€™e. Nuuf jedhe fannifame duâ€™e, ergasii gara samii ol fuudhame jedhanii amanu. Gara Yeroo dhumaatti ni buâ€™a jedhu. Waaâ€™ee Iisaa ilaalchisee amantin Kiristaanaa amanti Muslimaa irraa karaa baayâ€™een garagara taâ€™a:

Iisaan ilma Gooftaa akka taâ€™e Kiristaanonni ni amanu. Garuu kuni kijibaa (baaxila). Amantiin sirriin, Iisaan ilma namaati, gabricha fi Ergamaa Rabbiiti.
Yahudoonni Iisaa fannisanii akka ajjeesan Kiristaanonni ni amanu. Garuu kuni soba (baaxila). Ilaalchi sirriin, isaan hin fannisnes hin ajjeesnes.
Iisaan (aleyh salaam) erga fannifamee guyyaa sadiin booda gara samii bahe jedhanii Kiristaanonni ni amanu. Garuu kuni kijiba. Kana irra inni osoo hin fannifamiin ykn hin ajjeefamin gara samii ol fuudhame.

Iisaan (aleyh salaam) akkamitti fi Eessatti buâ€™aa?
Iisaan (aleyh salaam) uffata lama uffachuu fi harka isaa koola Malaykoota lamaa irra gochuun minaaraa adii Baha Damasqootti argamutti buâ€™a. Ibn Kasiir ni jedha: â€œBakka inni itti buâ€™u ilaalchisee ilaalchi hundarra beekkamaan baha Damasqoo minaaraa adii irratti buâ€™a kan jedhudha. Yommuu salaataaf iqaamaan godhamu ni buâ€™aâ€¦â€• (An-Nihaayah fil fitan wal-Malaahim 1/192)

Maaliif Iisaan qofti akka buâ€™uu fi nabiyyiin biraa akka hin buune godhamee?
â€œYeroo dhumaatti maaliif Nabii Iisaan qofti gara dachii akka buâ€™u filatame?â€• jechuun of gaafachuu dandeessa.
Hayyoonni sababa Iisaan qofti buâ€™u ilaalchisee yaada baayâ€™ee kennanii jiru. Isaan keessaa:

1. Yahudoonni Iisaa ajjeesne jedhan. Kanaafu, dubbii isaanii kanaaf deebii kennuu fi dhugaa ifa baasuf Iisaan samii irraa ni buâ€™a. Rabbiin subhaanahu Iisaa samii irraa gara dachii buusun Yahudoota fi hogganaa isaanii Dajjaalin akka loluu fi mooâ€™atu taasisa. Al-Haafiz Ibn Hajar ilaalchi kuni hundarra sirrii akka taâ€™etti ilaala.
2. Ammas, kijibaa Kiristaanota ifatti baasuf Iisaan (aleeyh salaam) samii irraa ni buâ€™a. â€œIisaan ilma gooftaati ykn gooftaadhaâ€• yaanni jedhu soba akka taâ€™e ifa isaaniif godha.
3. Duuti isatti waan hin dhufneef Iisaan samii irraa buâ€™uun dachii keessatti ni duâ€™a. ergasii ni awwaalama. Kan biyyee irraa uumame eessattillee hin duâ€™u, gara biyyeetti deebiâ€™e duâ€™aa malee.

Akka hin dheeressineef sababoota hangafaa kanniin qofa irratti gabaabadhe. Sababoota hafan kitaaba The End of The World fuula 357-358 irraa ilaalun ni dandaâ€™ama.

Iisaan (aleyh salaam) Erga gara dachii buâ€™ee hangam turaa?
Iisaan (aleyh salaam) dachii irra waggaa afurtama tura. Yeroo kana keessatti namoonni badhaadhinna, haqummaa fi nageenyaan jiraatu. Hadiisa Abu Hureeyraan gabaase keessatti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€œHaawwan isaanii gargar haa taâ€™anii malee Nabiyoonni obboleeyyani. Amantiin isaanii tokko. Namoota hunda caalaa anatu Iisaa ibn Mariyamitti dhiyaata. Sababni isaas, anaa fi isa jidduu nabiyyin hin jiru. Waggaa afurtamaaf tura, ergasi ni duâ€™a. Muslimoonnis salaata janaazaa isarratti ni salaatu.â€• (Ahmdi fi Al-Haakim gabaasanii jiru. Al-Haakim ni jedha, Al-Bukhaari fi Muslim haa gabaasu baataniyyuu malee isnaadni isaa sahiih dha.)

---

[1] Tafsiir ibn Kasiir 6/583
The End of The World-fuul 344-359

Date Created
April 27, 2019
Author
admin